

Universitatea Babeș–Bolyai, Cluj–Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Masteratul de Istoria și Socio-antropologia epocii moderne
Anul universitar: 2010-2011
Semestrul: 2

I. Informații generale despre curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Titlul disciplinei: Politici demografice și migrații internaționale în sec. XIX-XXI
Codul: HMR 4202
Numărul de credite: 6
Locul de desfășurare:
Programarea în orar a activităților:

II. Informații despre titularul de curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Nume, titlul științific: Ioan Bolovan, profesor universitar doctor
Informații de contact (adresă e-mail, eventual nr. de telefon): bolovani@yahoo.com; tel. mobil 0745-589114
Ore de audiență: marți 9,30 - 11,30; (la cerere și în restul săptămânii)

III. Descrierea disciplinei:

[Obiectivele cursului/disciplinei, conținutul acestuia, competențele dobândite prin absolvirea disciplinei, metodele utilizate în cazul predării, al seminarului sau al lucrărilor practice – **10-20 de rînduri**].

Obiective:

- cunoașterea de către masteranzi a cauzelor care au generat violența asupra grupurilor umane de-a lungul istoriei
- înțelegerea principalelor politici demografice conturate pe plan mondial din secolul al XIX-lea până în epoca contemporană
- compararea politicii demografice a statelor democratice și a regimurilor autoritare, fasciste sau comuniste
- cunoașterea cauzelor care au generat periodic în istorie mari mișcări de populație intra și extraeuropene

Conținutul cursului

Cursul reconstituie modul în care statul modern și cel contemporan au elaborat instituții și mecanisme pentru dirijarea evoluției și compoziției populației. Sunt expuse comparativ politicile demografice eminate de statele totalitare dar și de cele democratice, fiind prezentate atât măsurile pozitive cât și cele negative care au vizat regimul și comportamentul demografic din secolele XIX-XX.

Competențele dobândite:

- De a practica o profesie ce presupune transmiterea și cercetarea unor teme umaniste (profesor de liceu, cercetător, documentarist etc.)

- De a urma o școală doctorală în domeniul științelor socio-umane
- De a practica o profesie, al cărei profil presupune cunoștințe despre epoca modernă și socio-antropologia istorică (funcționar public, referent, redactor, editor, consultant regie-film, ghid etc.)

IV. Bibliografia obligatorie:

[Datele complete de identificare a lucrărilor fundamentale utilizate în cadrul disciplinei, precizarea locului unde acestea se pot accesa (inclusiv resursele accesibile prin Internet) – **max. 10 titluri**].

1. Joel Kotek, P.Rigoulot, *Secolul lagărelor*, București, 2000
2. Alain Besançon, *Nenorocirea secolului. Despre comunism, nazism și unicitatea “șoah”-ului*, București, 1999
3. David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt, Jonathan Perraton, *Transformări globale. Politică, economie și cultură*, Iași, Ed. Polirom, 2004
4. Vladimir Trebici, *Genocid și demografie*, București, 1991
5. *Histoire des populations de l'Europe*, tome II-III, sous la direction de Jean-Pierre Bardet et Jacques Dupaquier, Paris, Fayard, 1999
6. William H.Mc Neill, *Population and Politics since 1750*, Charlottesville and London, 1990
7. Ion Mihăilescu, “Politici în domeniul populației și familiei”, în vol. *Politici sociale în România în context european*, coord. Elena Zamfir, Cătălin Zamfir, București, 1998
8. C.Strikwerda, “Tides of Migration, Currents of History”, în *International Review of Social History*, 44, 1999, p. 367-394
9. Antonio Ricci, “Main Trends in the International Migrations. Recent Developments of the Migration Flows, in Italy and World-wide”, în vol. *Nationalisms identities and European enlargement. Case study on the 20th and the New Century*, ed. By A. Carteny and Giuseppe Motta, Cluj-Roma, 2004, p. 145-167
10. Ioan Bolovan, *Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului XX. Realități etno-confesionale și politici demografice*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000

V. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:

[După caz: calculator, instrumente de specialitate sau de laborator, echipament special, diverse materiale etc. – cu precizarea dacă acestea sunt sau nu sunt asigurate de facultate – **opțional**].
Crestomații de texte; hărți demografice; mijloace audio-vizuale (calculatorul, videoproiectorul etc.) –acestea din urmă asigurate de facultate

VI. Planificarea /Calendarul întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare:

[Precizarea exactă a tematicilor abordate în cadrul firecărei întâlniri în parte, cu precizarea datei la care acestea sunt sunt planificate și menționarea, la fiecare curs/seminar/lucrare/verificare intermediară în parte, a:

- conceptelor de bază sau a cuvintelor cheie,
- partea relevantă din bibliografia obligatorie, cu precizarea capitolelor sau a paginilor aferente
- obligațiile studenților pentru întâlnirea respectivă (lecturi, teme, lucrări)].

Nr. crt./ Săptămâna	Tematică	Concepte de bază	Bibliografie obligatorie	Obligațiile studenților (lecturi, teme, lucrări)
Săptămâna 1.	Curs 1 Curs 1 Introducere (obiectul și tematica cursului)	Politica demografică, politica populației	Ion Mihăilescu, “Politici în domeniul populației...”	Brainstorming
Săptămâna 2.	Curs 2 Evoluția politicilor demografice din antichitate până în epoca modernă	Măsuri incitative, limitative, regulative; teoria recompenselor și pedepselor	William H. McNeill, <i>Population and Politics...</i> , p. 1-23 ; Ion Mihăilescu, “Politici în domeniul populației...”	Eseu de circa 10 min. în care să argumenteze deosebirea dintre politica demografică în antichitate și Evul Mediu
Săptămâna 3.	Curs 3 Politici și atitudini demografice în “secolul naționalităților”	Extindere, expansiune și control demografic; „explozia albă”	William H. McNeill, <i>Population and Politics...</i> , p. 25-56 ; Ioan Bolovan, “Război și pace...”, p. 328-338	Lectura individuală a unor texte și comentarea lor
Săptămâna 4.	Curs 4 Politici și atitudini demografice în “secolul naționalităților”	Darwinism social, eugenie, modernizarea comportamentului demografic	<i>Istoria ideilor politice</i> , p. 260-275; Joel Kotek, P. Rigoulot, <i>Secolul lagărelor</i> , p. 38-75; Maria Bucur, <i>Eugenie și modernizare</i>	Feedback
Săptămâna 5.	Curs 5 Migrația în epoca modernă	Mobilitate, politici imigraționiste	C. Strikwerda, “Tides of Migration, Currents of History”, p. 367-394; <i>Histoire des populations de l'Europe</i> , tome II, p. 232-284	Brainstorming
Săptămâna 6.	Curs 6 Genocidul armenilor	State multinaționale și omogenizare etnică; „imperialism demografic”; genocide	S. Selian, <i>Istoria unui genocid ignorat</i> ; Gh. Diaconescu, <i>Genocidul</i>	Vizionarea unui film și identificarea elementelor de politica demografică
Săptămâna 7.	Curs 7 Politicile demografice ale statelor democratice în perioada interbelică	Bunăstare socială, dirijism demografic, emanciparea femeii	<i>Histoire des populations...</i> , tom. III ; William H. McNeill, <i>Population and Politics...</i> , p. 61-76	Eseu de circa 10 min. în care să argumenteze deosebirea dintre politica demografică în statele dezvoltate și cele subdezvoltate
Săptămâna 8.	Curs 8 Politica demografică a regimurilor fascist, nazist și comunist în perioada interbelică	Rasism, purificări etnice; fascism, nazism și comunism	<i>Istoria ideilor politice</i> , p. 263-281; Alain Besançon, <i>Nenorocirea secolului...</i> , p. 7-32; Joel Kotek, P. Rigoulot, <i>Secolul lagărelor</i> , p. 107-258	Feedback
Săptămâna 9.	Curs 9 Holocaustul	Shoah-holocaust	Alain Besançon, <i>Nenorocirea secolului...</i> , p. 107-150; Joel Kotek, P. Rigoulot, <i>Secolul lagărelor</i> , p. 289-372; Raul Hilberg, <i>Exterminarea evreilor...</i>	Vizionarea unui film și identificarea elementelor de politica demografică în cazul Holocaustului
Săptămâna 10.	Curs 10 Mișcări de populație în timpul și după cea de-a doua conflagrație mondială	Transferul și schimbul de populație, deportările și expulzările în masă	D. Gherasim, <i>Schimbul de populație între state</i> ; Ioan Bolovan, Sorina P. Bolovan	Brainstorming; eseu de circa 5 min. despre mișcările de

			“Inițiative românești...” ; A.Moses de Zayas, <i>Nemesis at Potsdam...</i>	populație inițiată de puterile aliate la sfârșitul războiului
Săptămâna 11.	Curs 11 Politica demografică a regimurilor comuniste în a doua jumătate a secolului XX	Intervenționism și planificare demografică, controlul reproducerii; represiune	Joel Kotek, P.Rigoulot, <i>Secolul lagărelor</i> , p. 412-472; Gail Kligman, <i>Politica duplicității</i> ; Vladimir Trebici, <i>Genocid și demografie</i> ;	Feedback
Săptămâna 12.	Curs 12 Între democrație și intervenție: politici demografice în țările din afara sistemului comunist	Populaționism, neomalthusianism	<i>Histoire des populations ...</i> , tom. III ; William H.Mc Neill, <i>Population and Politics ...</i>	Brainstorming
Săptămâna 13.	Curs 13 Migrația în secolul XX	Mobilitate, politici imigraționiste	<i>Histoire des populations ...</i> , tom. III, p.323-355	Lectura individuală a unor texte și comentarea lor
Săptămâna 14.	Curs 14 Tendințe în migrația europeană la început de mileniu	Politici comunitare, politici imigraționiste	Antonio Ricci, “Main Trends in the International Migrations. Recent Developments, p. 145-166; R.Brubaker, “Migrations of Ethnic Unmixing in the New Europe, p.1047-1065	Brainstorming

VII. Modul de evaluare:

[Componentele de activitate a studenților care vor fi evaluate (verificări pe parcurs, lucrări de semestru, proiecte de cercetare, participare activă etc.), ponderea acestor componente în nota finală, modalitatea de desfășurare a examenelor/verificărilor, criteriile de evaluare].

- a) 1 referat științific (pondere 25 %)
- b) Verificare scrisă pe parcurs (pondere 25 %)
- c) Examen scris la sfârșitul semestrului (pondere 25%)
- d) Participare activă la cursuri și seminarii (pondere 25 %)

VIII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale:

[Prezența la ore (după caz), condiții de prezentare la examen, modalități de recuperare, noțiunea de plagiat, consecințele plagiatului la lucrările elaborate, consecințele cazurilor de fraudă la examen, rezolvarea contestațiilor].

Conform Regulamentelor și Cartei UBB

IX. Bibliografia opțională:

[Datele complete de identificare a lucrărilor adiționale recomandate în cadrul disciplinei, precizarea locului unde acestea se pot accesa (inclusiv resursele accesibile prin Internet)].

- 1.Ioan Bolovan, “Aspecte privind relația politică-demografie în timpul regimului comunist din România”, în *Arhiva Someșană*, seria a III-a, 2004, p. 285-294
- 2.Ioan Bolovan, Sorina Paula Bolovan “Inițiative românești privind problema schimbului de populație în primii ani ai celui de al doilea război mondial”, în vol. *România și relațiile internaționale în secolul XX*, îngrijit de Liviu Țirău și Virgiliu Țărău, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 2000, p. 90-116
- 3.M.R.Marrus, *The Unwanted. European Refugees in the Twentieth Century*, New York-Oxford, 1985
- 4.M.S.Quine, *Population Politics in Twentieth Century Europe.Fascist Dictatorships and Liberal Democracies*, London and New York, 1996

- 5.A.Bell-Fialkoff, *Ethnic Cleansing*, New York, 1996
- 6.N.M. Naimark, *Ethnic Cleansing in Twentieth Century Europe*, Washington, 1998
- 7.E.M.Kulischer, "Population Transfer", în *The South Atlantic Quarterly*, XLV, 1946, nr. 4
- 8.D.Gherasim, *Schimbul de populație între state*, București, 1943
- 9.S.Selian, *Istoria unui genocid ignorat*, București, 1994
- 10.Gh.Diaconescu, *Genocidul*, București, 1991
- 11.E.Staub, *The Roots of Evil. The origins of Genocide and other group violence*, Cambridge, 1992
- 12.A.Moses de Zayas, *Nemesis at Potsdam: The Anglo-Americans and the Expulsion of the Germans*, London, 1979
- 13.Raul Hilberg, *Exterminarea evreilor din Europa, vol. I-II*, București, 1997
- 14.*Istoria ideilor politice*, sub red. Evelyne Pisier, Timișoara, 2000
- 15.Ruxandra Cesereanu, *Panopticum. Tortura politică în secolul XX*, Iași, 2001
- 16.Lucian Boia, *Mitul longevității. Cum să trăim 200 de ani*, București, 1999
- 17.*Révolution et Population. Aspects démographique des grandes révolutions politiques*, sous la direction Eric Vilquin, Louvain-la-Neuve, 1990
- 18.Gail Kligman, *Politica duplicității. Controlul reproducerii în România în timpul lui Ceaușescu*, București, 2000
- 19.D.Baines, *Emigration from Europe, 1815-1930*, Hampshire, 1991
20. Maria Bucur, *Eugenie și modernizare în România interbelică*, Iași, 2005